

„Az SZTE Kutatóegyetemi Kiválósági Központ tudásbázisának
kiszélesítése és hosszú távú szakmai fenntarthatóságának megalapozása
a kiváló tudományos utánpótlás biztosításával”

A méhnyakszűrésen megjelent nők társadalmi differenciáltsága jövedelem-egyenlőtlenségi és más szempontokból

Pusztay Barbara

Dr. Vitrai József

„NŐK – EGÉSZSÉG, CSALÁD ÉS MUNKA”
HALLGATÓI KONFERENCIA

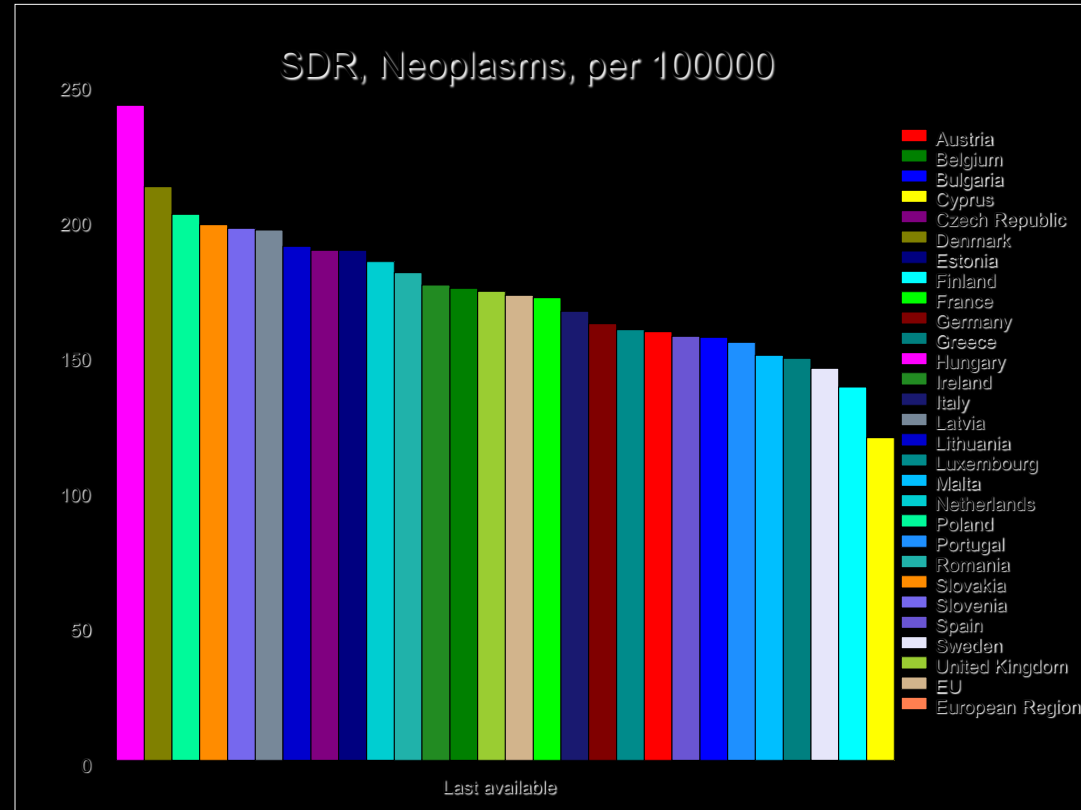
Dr. Szél Éva Emléknep - Szeged, 2013. április 25.

TÁMOP-4.2.2/B-10/1-2010-0012 projekt

Bevezetés - aktualitás

■ Rák miatti halálozás mértéke a többi európai országhoz képest Magyarországon 100 ezer főre vetítve 2013 jan.

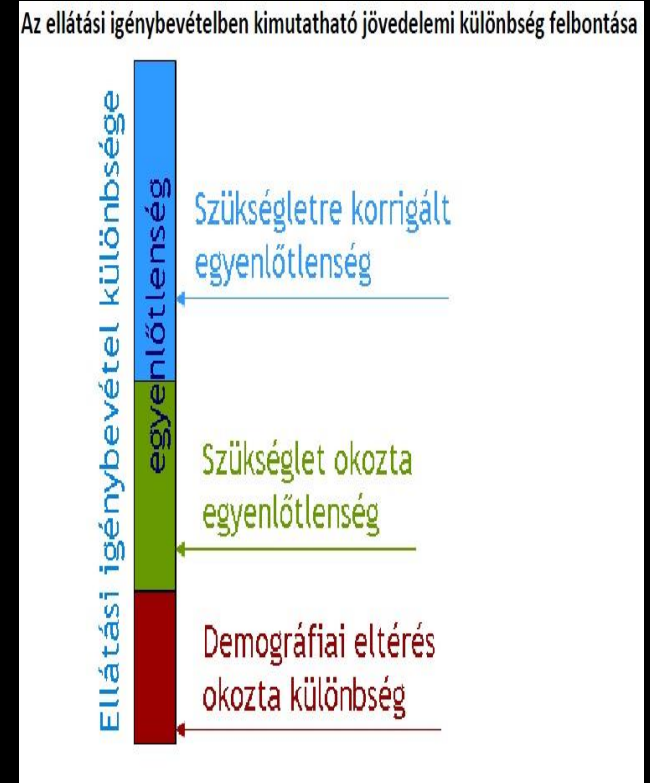

Bevezetés - aktualitás

■ „Társadalmi méltánytalanság”

fogalma, hogyan mutatható ki?

◆ „Az egészség-egyenlőtlenség a társadalmi csoportok egészsége között kimutatható megváltoztatható és méltánytalannak (igazságtalannak) tartott különbség. Méltánytalannak tartjuk például, ha betegek ellátása nemcsak az ellátási szükségletüktől függ, hanem azt befolyásolja társadalmi helyzete vagy lakóhelye is.” [Vitrai, 2010]

A méhnyakszűrésen megjelent nők társadalmi differenciáltsága

jövedelem-egyenlőtlenségi és más szempontokból.

b.pusztay.barbara@gmail.com

Bevezetés

■ Kutatási kérdésem:

Kimutatható-e jövedelmi egyenlőtlenség a 25-65 év közötti nők ingyenes méhnyakszűrő vizsgálaton való részvételében?

Emellett néhány olyan tényezőt mutatok be, amely a kapott összefüggést szintén befolyásolhatja.

Céлом annak megállapítása, hogy a szűrővizsgálaton való megjelenés háttérében

fennáll-e társadalmi méltánytalanság.

A vulnerábilis **kisgyermekes** nők csoportjára külön összehasonlítást végzek.

A méhnyakszűrésen megjelent nők társadalmi differenciáltsága

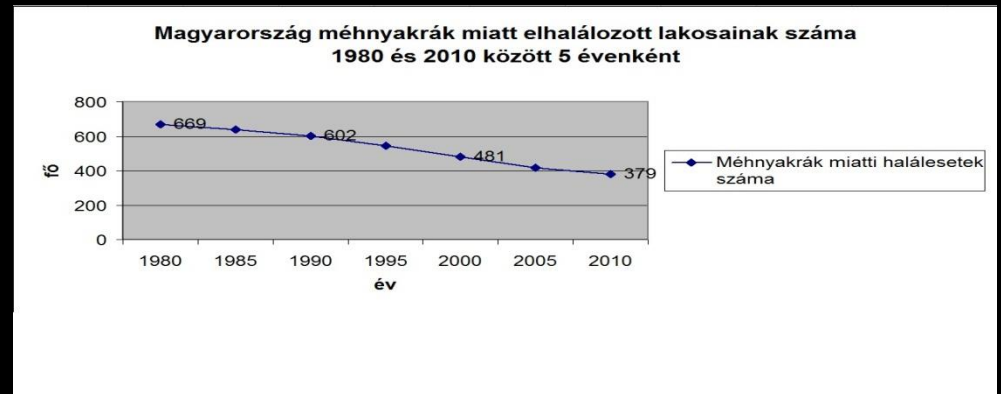
jövedelem-egyenlőtlenségi és más szempontokból.

b.pusztay.barbara@gmail.com

Bevezetés

A rákos megbetegedések miatti halálozás mértéke Magyarországon 1980 és 2010 között

- A halálozások száma 5 évenként
 - ◆ a mögöttes rejlő okok: pl. a tüdőrák arányának növekedése: 3-szorosra nőtt a fiatal nők között
- A méhnyakrák miatti halálozások száma 5 évenként

A méhnyakszűrésen megjelent nők társadalmi differenciáltsága

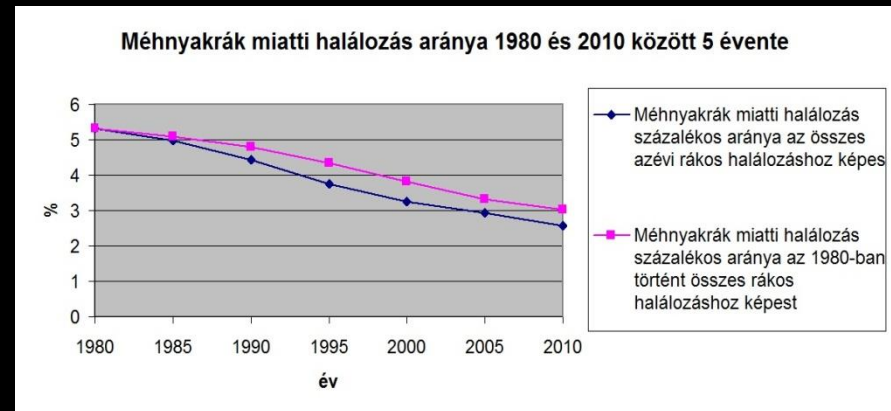
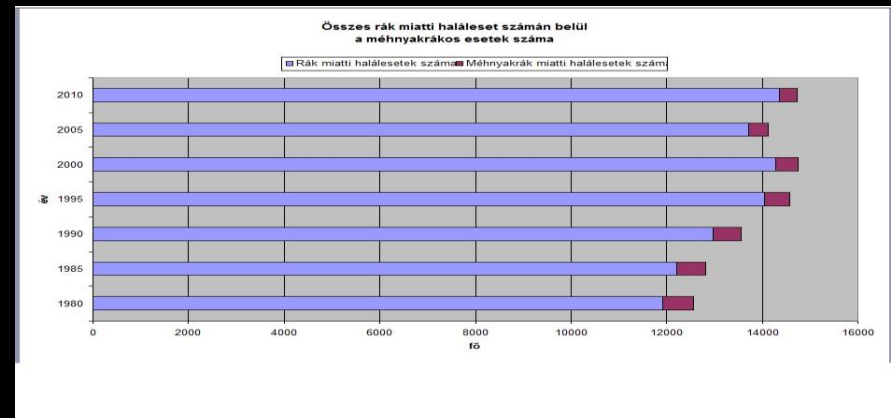
jövedelem-egyenlőtlenségi és más szempontokból.

b.pusztay.barbara@gmail.com

Bevezetés

A rákos megbetegedések miatti halálozás mértéke Magyarországon 1980 és 2010 között

- A két számérték megjelenítése
- A méhnyakrák miatt meghaltak aránya: öröndetesen csökken
 - ◆ az összes rák miatti halálesethez viszonyítva
 - ◆ az 1980-as adathoz viszonyítva is!

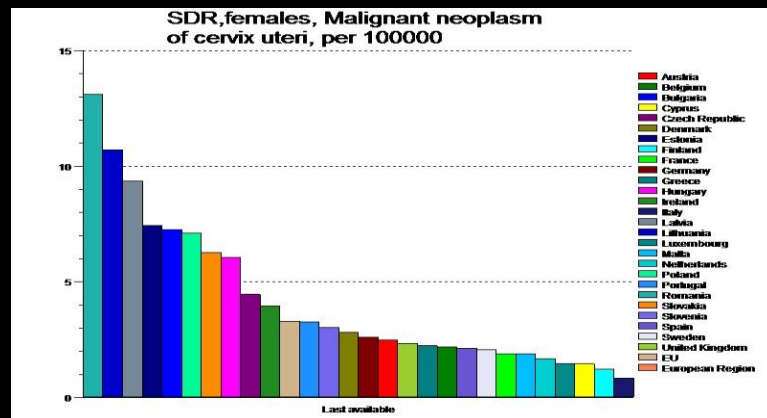
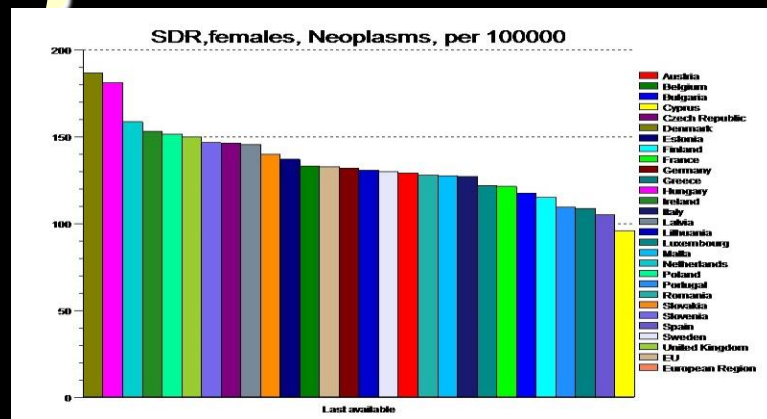

A méhnyakszűrésen megjelent nők társadalmi differenciáltsága
jövedelem-egyenlőtlenségi és más szempontokból.
b.pusztay.barbara@gmail.com

Bevezetés

Kitekintés: A rákos megbetegedések miatti halálozás mértéke az európai országokban 2013 januári adatok

- Kitekintés: Mo helyzete az európai országok között
 - ◆ 100 ezer főre vetítve a rák miatti halálozás a nők körében
 - ◆ 100 ezer főre vetítve a méhnyakrák miatti halálozás

A méhnyakszűrésen megjelent nők társadalmi differenciáltsága
 jövedelem-egyenlőtlenségi és más szempontokból.
b.pusztay.barbara@gmail.com

Bevezetés

A szűrővizsgálat törvényi háttere

- A rendelet szövege
- A rendelet életbelépése – hatása a szűrésen való megjelenésre
 - ◆ Korábbi vizsgálat: Németh R.

A kutatás háttere - ELEF

The screenshot shows the website for the European Community Health Survey (ELEF). The logo features the word 'Elef' in a stylized font with a red line graph and yellow stars. The main title is 'Európai lakossági egészségfelmérés'. The navigation menu includes: Nyitóoldal, Felmérés, adatgyűjtés », Kapcsolat », Adatok, kiadványok », Előző felmérések eredményei (highlighted in green), Kiadványok, adatbázisok, Nemzetközi publikációk, Egészségkalendárium, Hírek, aktualitások, Rajzpályázat, and BMI Kalkulátor. The 'Előző felmérések eredményei' section lists: Országos Lakossági Egészségfelmérés 2000 and Országos Lakossági Egészségfelmérés 2003. The footer contains the copyright notice: © Központi Statisztikai Hivatal, 2009–2011.

■ Felhasznált adatok:

◆ELEF adatbázisról

- ★ Az adatfelvétel köre: EU – KSH kezeli

◆Az adatok jellemzői:

◆módszer és létszám: „A felmérésben résztvevőket tudományos statisztikai módszerrel, többlépcsős rétegzett véletlen mintavétellel választottuk ki. Így az ország teljes, 15 év feletti lakosságát reprezentálja országos és regionális szinten a 449 településről kiválasztott 7000 ember.”

◆adatfelvétel ideje: 2009 ősz

A méhnyakszűrésen megjelent nők társadalmi differenciáltsága

jövedelem-egyenlőtlenségi és más szempontokból.

b.pusztay.barbara@gmail.com

A kutatás háttere

Reprezentativitás - kitekintés

- Mit jelent a reprezentativitás és miért fontos?
- A közvéleménykutatási statisztika fiatal tudományág. Eddigi paradigmaváltásai megvilágítják a problémát:
 - miért nem elég jó
 - ◆a nagy minta?
 - ◆a rétegzett minta?
- Mi a megoldás? A **rétegzett ÉS véletlen mintavétel!**
- Egyéb elterjedt, de nem reprezentatív mintát adó eljárások: internetes kérdőív, hólabda módszer, kvótás mintavétel (azaz „Kérdezz meg 40 embert!”)

A méhnyakszűrésen megjelent nők társadalmi differenciáltsága
jövedelem-egyenlőtlenségi és más szempontokból.
b.pusztay.barbara@gmail.com

A kutatás háttere ADePT

■ Mi az az ADePT?

◆ A Világbank által fejlesztett ingyenes szoftver

■ Mit tud az ADePT?

◆ „...az igénybevétel egyenlőtlenségének elemzésekor a **szükségletre korrigálás** elengedhetetlen (...) A világszerte tapasztalható szegénység elleni küzdelem és súlyos egyenlőtlenségek csökkentése érdekében a Világbank e jelenségek tanulmányozására alkalmas statisztikai programot fejlesztetett ki.” [Vitrai, 2010]

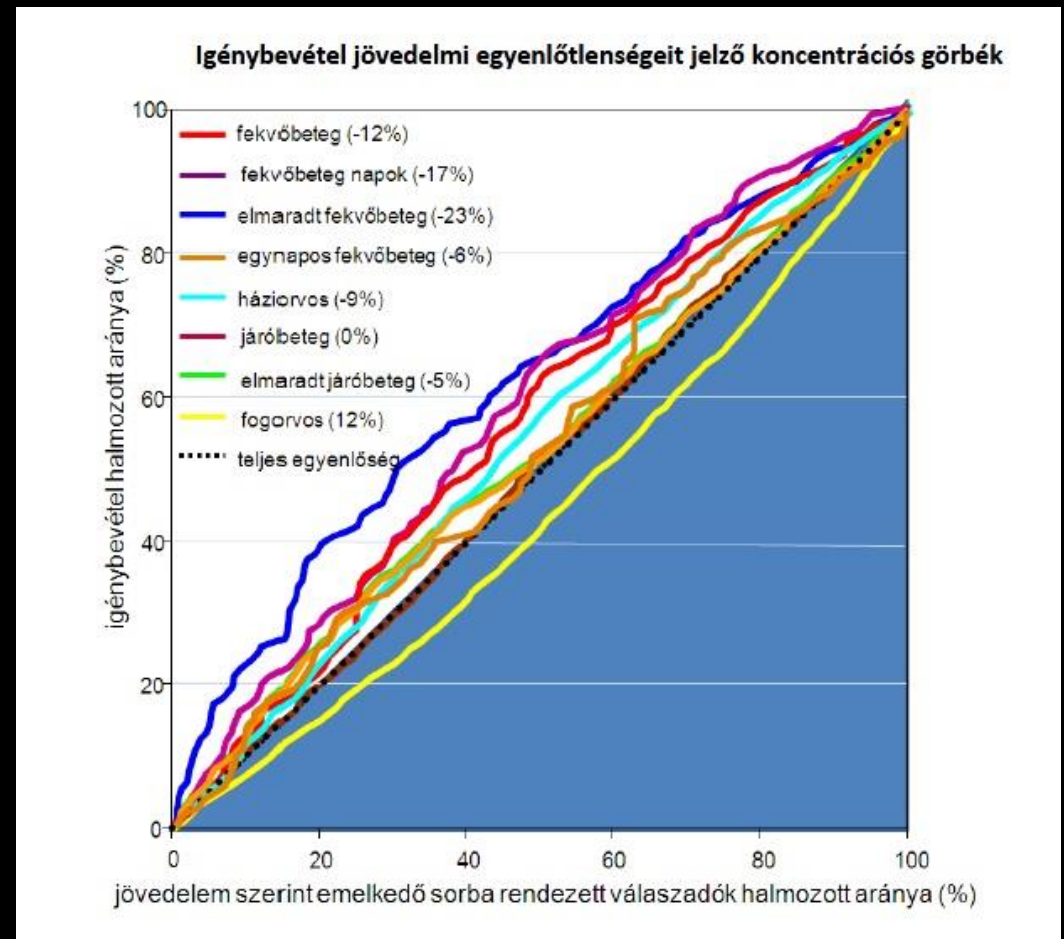
◆ A megfelelő formátumban megadott adatokból lineáris regresszió számításával grafikonokat készít. **Azt jeleníti meg, hogy a vizsgált adatot mennyiben befolyásolja a jövedelemegyenlőtlenség.**

A méhnyakszűrésen megjelent nők társadalmi differenciáltsága
jövedelem-egyenlőtlenségi és más szempontokból.
b.pusztay.barbara@gmail.com

Alkalmazott módszerek 1

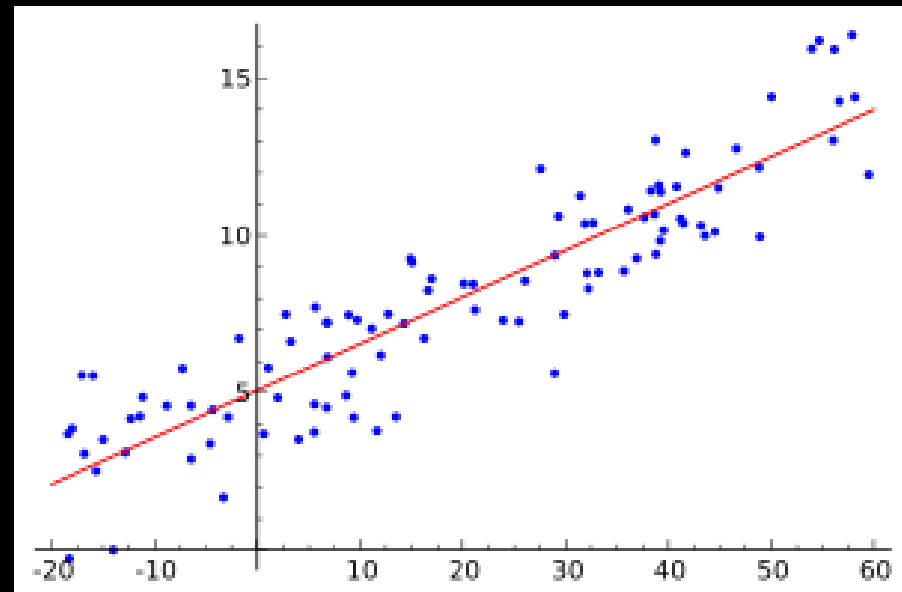
Koncentrációelemzés, pl.: fogorvos igénybevétele [Vitrai, 2010] (szükségletre korrigálás előtti értékek)

A méhnyakszűrésen megjelent nők társadalmi differenciáltsága jövedelem-egyenlőtlenségi és más szempontokból.
b.pusztay.barbara@gmail.com

Alkalmazott módszerek 2

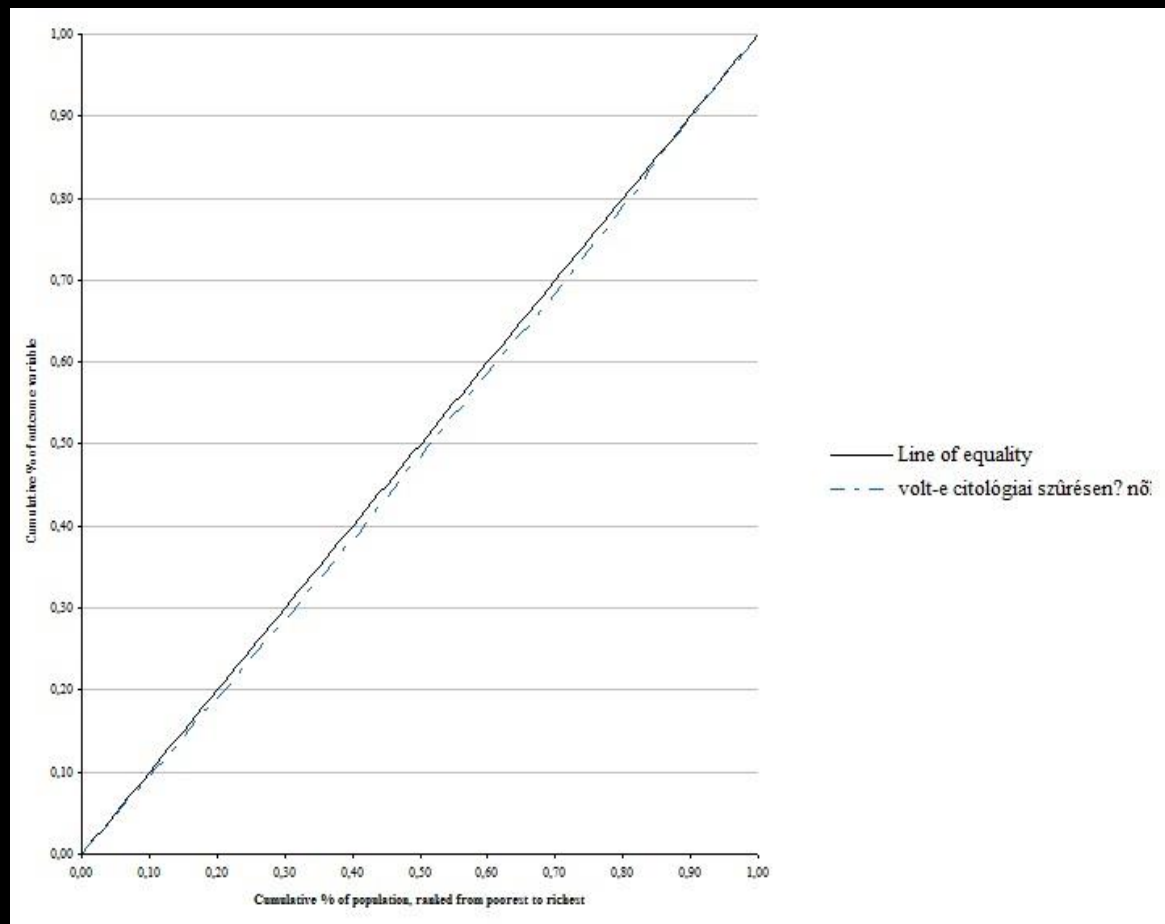
- Lineáris regresszió számítás
 - ◆ „A regressziós modell lehetővé teszi, hogy a megfigyelt egyenlőtlenség egy részét a jövedelemhez, másik részét a vizsgált befolyásoló tényezőkhez kapcsoljuk” [Vitrai, 2010]

A méhnyakszűrésen megjelent nők társadalmi differenciáltsága
jövedelem-egyenlőtlenségi és más szempontokból.
b.pusztay.barbara@gmail.com

A kutatás eredményei

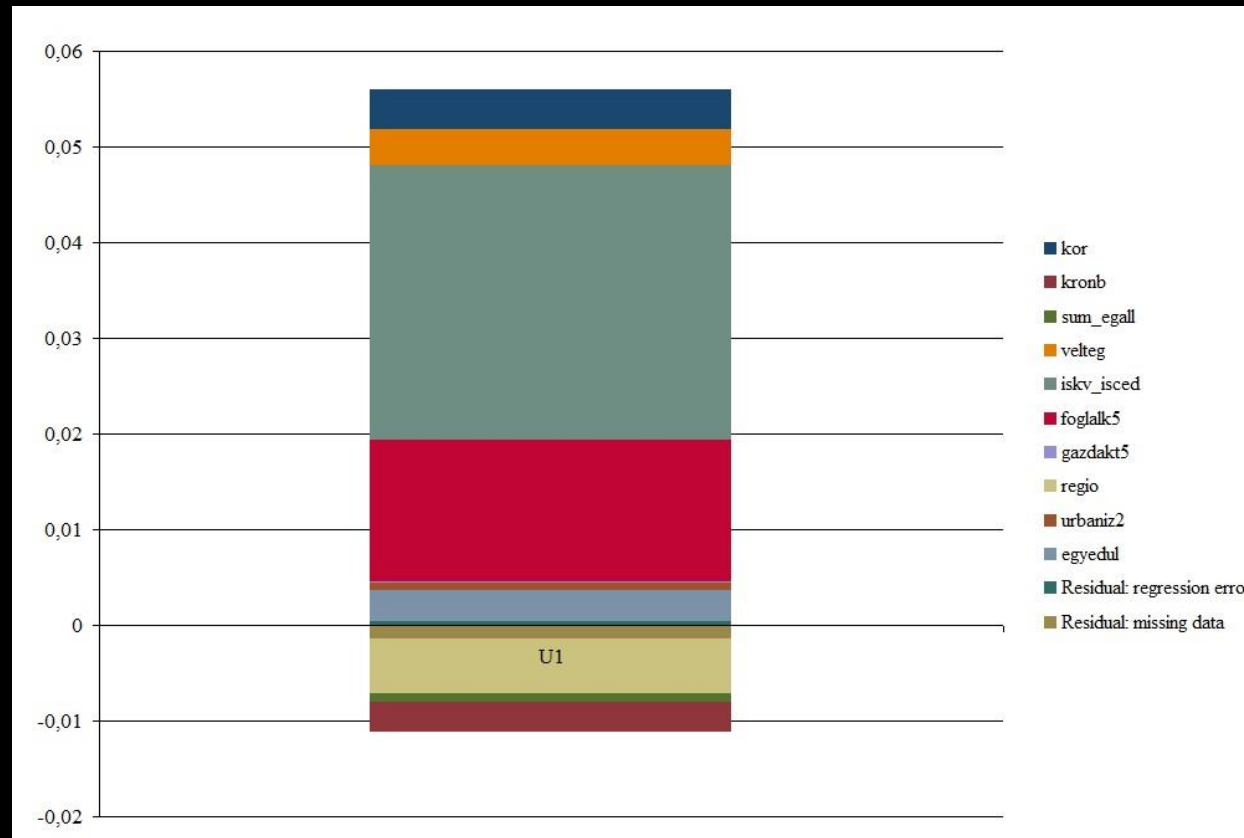
■ A szűrésen való részvétel a vizsgált korosztályban (25-65 év) kis mértékben tér el a társadalmi méltányosságot jelentő átlótól. Az eltérés pozitív, tehát minimálisan, de van összefüggés a magasabb jövedelem és a három éven belüli szűrés között.

A méhnyakszűrésen megjelent nők társadalmi differenciáltsága jövedelem-egyenlőtlenségi és más szempontokból.
b.pusztay.barbara@gmail.com

A kutatás eredményei

A három éven belüli szűrésen való részvételt összesen 4,5 %-ban magyarázza a társadalmi egyenlőtlenség, amit egyrészt az iskolai végzettség (3%), másrészt a foglalkozás (1,5%) befolyásol.

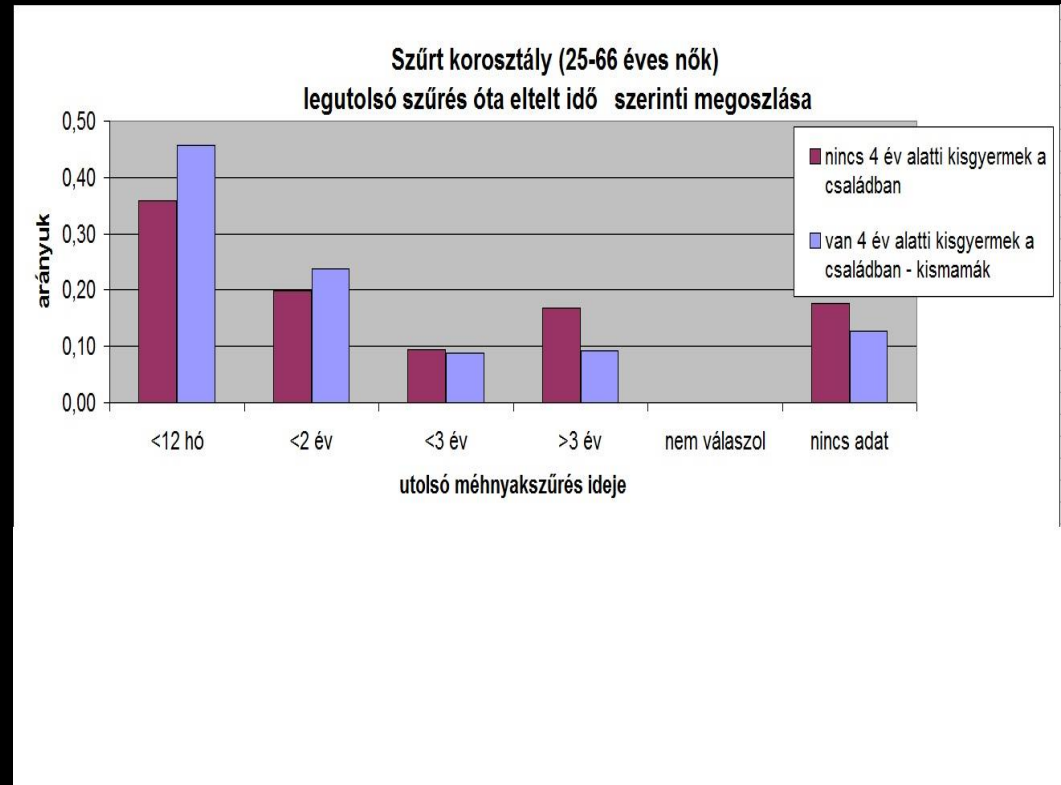

A méhnyakszűrésen megjelent nők társadalmi differenciáltsága
jövedelem-egyenlőtlenségi és más szempontokból.
b.pusztay.barbara@gmail.com

Eredmények a kismamákra vonatkozóan

- A kisgyermekes háztartásokban élő anyák és a 4 évesnél fiatalabb gyermekkel nem rendelkező nők méhnyakszűrésben való részesülésének arányai

- Eredmény: ebben a szűrővizsgálatban a kismamák nagyobb arányban részesülnek.

A méhnyakszűrésen megjelent nők társadalmi differenciáltsága

jövedelem-egyenlőtlenségi és más szempontokból.

b.pusztay.barbara@gmail.com

Összefoglalás

- Az ELEF adatai alapján 2009-ben a magyar 25-65 év közti nők ingyenesen igénybe vehető, 3 éven belüli méhnyakszűrésen való megjelenését 4,5%-ban befolyásolta jövedelmi helyzetük.
- A 4 évesnél kisebb gyermeket nevelő anyák, 3 éven belüli szűrésen való részvételi aránya nagyobb, mint az adott korcsoporton belüli gyermektelen vagy idősebb gyermeket nevelő nőké.

A méhnyakszűrésen megjelent nők társadalmi differenciáltsága
jövedelem-egyenlőtlenségi és más szempontokból.
b.pusztay.barbara@gmail.com

Következtetés, tovább lépési lehetőségek

- Elgondolkodtató, hogy az évi 3-400 fővel csökkenő méhnyakrák miatti halálozás nyilvánvaló sikere mellett, vajon ez-e a leghatékonyabb módszer a rák miatti halálozás csökkentésének.
- Mivel a társadalmi méltánytalanság nem jellemző a méhnyakszűrésen való megjelenés mértékére, arra következtethetünk, hogy
 - ◆ a rendszer működik
 - ◆ nagyobb hatékonyságot az elért társadalmi rétegeken belüli **hatékonyabb kommunikációval** lehetne elérni.

A méhnyakszűrésen megjelent nők társadalmi differenciáltsága
jövedelem-egyenlőtlenségi és más szempontokból.
b.pusztay.barbara@gmail.com

Felhasznált irodalom

- **Vitrai József: Egyenlőtlenségek az egészségügyi ellátás igénybevételeiben az ELEF adatai alapján. OEFI Budapest, 2011 szept.**
- **www.KSH.hu**
- **<http://data.euro.who.int/hfadb/>**

Köszönöm a figyelmet!

- Várom a visszajelzéseket, kérdéseket!
 - ◆ személyesen itt, ma,
 - ◆ vagy email-en:
b.pusztay.barbara@gmail.com